

Asia: VN/26814/2024

Koulutustarpeen ennakointimalli

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot työryhmän esityksestä

Juristiliitto kiittää työryhmää uuden koulutustarpeen ennakointimallin valmistelusta ja pitää hyvänä ennakkoinnin uudistamista avoimempaan sekä laajaan tilastotietoon ja työmarkkinainformaatioon ja niiden analysointiin perustuvaan suuntaan. Nyt esitettyä mallia voidaan pitää lähtökohtaisesti perusteltuna kokonaisuutena. Lisäksi mallin läpinäkyvyys ja pohjautuminen tekniseen laskentaan omalta osaltaan vähentää ennakointitulokseen sisältyvää epävarmuutta, vaikkakaan se ei täysin sitä poista. Juristiliitto pitää kuitenkin hyvänä, että malli tuottaa vuosittain päivittyvän, perustellun ja dokumentoidun työkalun tulevaisuuden koulutustarjonnan mitoittamiseen.

Mallin tavoitteena on tasapainottaa työmarkkinoita siten, että kaikkien alojen työttömyys tasaantuisi viiden prosentin niin kutsuttuun tasapainotasoon. Juristiliitto ei katso tätä kehitystä hyvänä niillä aloilla, joilla on saavutettu tätä parempi työllisyystilanne. Todelliseen tarpeeseen kouluttaminen on olennainen perusperiaate, johon koulutuspoliittisten päätöksiä tulee jatkossakin pohjautua.

Olennaista on myös huomioida Suomen työmarkkinoilla viime vuosina tapahtuneet suuretkin muutokset. Ne ovat osittain tapahtuneet hyvin lyhyessä ajassa, eikä kehityskulun voida katsoa ainakaan hidastuvan tulevaisuudessa. Tällöin nykyhetkeen painottuva tarkastelu voi todellisuudessa painottua jo vanhentuneiksi muuttuneisiin työmarkkinasignaaleihin. Samalla tärkeää on taata riittävä koulutuspaikkamäärä vastaamaan nousevien alojen työvoimatarpeeseen. Tämän vuoksi ennakointimallin tuottamia tuloksia on tulevaisuudessakin seurattava tarkasti ja mallia tulee kehittää edelleen. Tärkeää on, että teemme tulevaisuudessakin kestävästä koulutus- ja työmarkkinapolitiikkaa, joiden tavoitteena on laadukkaan osaamisen vahvistaminen ja sitä kautta työikäisen väestön paremman toimeentulon varmistaminen.

Samassa yhteydessä Juristiliitto huomauttaa, että tiedon pohjautuminen nykyhetken työmarkkinatietoon kuitenkin tuo omat haasteensa. Koska malli on puhtaasti laskennallinen, se ei

huomioi miten tehdyt muutokset vaikuttavat työmarkkinoihin. Malli ei myöskään huomioi jo nyt tapahtuvaa palkkojen ja työllisyysasteen sopeutumista tarjonnan muutoksiin. Juristiliitto muistuttaa, ettei tutkintomäärien vähentäminen välttämättä tarkoita automaattisesti työvoiman ylitarjonnasta kärsivillä aloilla palkkatason nousua tai lisääminen työvoimapulaa kärsivillä aloilla palkkatason laskua – kuten raportti antaa ymmärtää.

Pahimmillaan tämä voi johtaa korkeiden palkkojen aloilla koulutusmäärien lähtökohtaiseen ylimitoitukseen. Lisäksi Juristiliitto katsoo, että palkkakertymän hyödyntäminen ainoana tuottavuuden mittarina voi kategorisoida liikaa työtehtäviä. Toteutunut palkkakertymä ei täysin kerro esimerkiksi julkisella sektorilla olevasta työvoimatarpeesta, koska palkkaukseen mahdollisesti vaikuttavat julkisen hallinnon erilaiset palkkausjärjestelmät.

Juristiliitto yhtyy useamman tahon jo lausumaan huomioon mallin sisältämän alueellisen tarkastelun vähyydestä. Vaikka tämä on raportissa todetusti rajattu työryhmän tehtävänannosta pois, Juristiliitto kehottaa harkitsemaan alueellisten tarpeiden ja ratkaisujen vaikutusten huomiointia mallin jatkovalmistelussa. Suomalaisten työmarkkinoiden alueelliset eroavaisuudet tulee huomioida vähintään ennakointimallin tulosten perusteella tehtävässä koulutuksen määriä koskevassa päätöksenteossa. Lisäksi julkishallinnon henkilöstötarpeen arviointia tehdessä on olennaista muistaa henkilöstölle asetetut lainsäädännölliset edellytykset mm. tutkintovaatimusten osalta. Tämä vaikuttaa omalta osaltaan ulkomaisen osaamisen hyödyntämismahdollisuuksiin.

Lausunnonantajan näkemykset koskien koulutustarpeen ennakkoinnin periaatteita

-

Lausunnonantajan näkemykset koskien koulutustarpeen ennakointimallin toteutusta

-

Lausunnonantajan näkemykset koskien työryhmäraportin mukaisen perusskenaarion ennakointitulosta

-

Tuomainen Jenni
Juristiliitto - Juristförbundet ry